

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК 785.6:780.647.2.071.1](450)(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-1>

Олександр ВАСИЛЕНКО

аспірант кафедри теорії та історії музики, Харківська державна академія культури, Бурсацький узвіз, 4, м. Харків, Україна, 61000

ORCID: 0000-0001-9507-7884

Бібліографічний опис статті: Василенко, О. (2024). Концерт “Zenith” для баяна з оркестром Енріко Блатті в контексті провідних тенденцій розвитку сучасного баянно-акордеонного мистецтва. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 3–10, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-1>

КОНЦЕРТ “ZENITH” ДЛЯ БАЯНА З ОРКЕСТРОМ ЕНРІКО БЛАТТІ В КОНТЕКСТІ ПРОВІДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО БАЯННО-АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА

У сучасному музичному середовищі баян та акордеон стали одними із головних центрів мистецької уваги по всьому світу. Митці з багатьох регіонів та континентів активно творять у царині баянно-акордеонного мистецтва, суттєво оновлюючи та модернізуючи жанрово-стильову панораму баянно-акордеонної музики. Одним із ключових об’єктів композиторської уваги в річці баянно-акордеонного мистецтва посідає жанр концерту, котрий значно актуалізувався по всьому світу на зламі ХХ – початку ХХІ століть.

Так, жанр баянного концерту в творчості італійських композиторів посідає важливе місце і може похизуватися чималою кількістю композицій, написаних у даній жанровій формі. Серед сучасних композиторів Італії варто виокремити відомого композитора та диригента Енріко Блатті та його Концерт «Зеніт» для баяна з оркестром, як яскравий зразок імплементації естрадної стилістики в концертному жанрі.

Мета роботи полягає у висвітленні композиційних та мовно-стилістичних особливостей концерту «Зеніт» Енріко Блатті в контексті особливостей розвитку естрадно-джазового напрямку в жанрі концерту для баяна з оркестром у сучасному, світовому музичному середовищі.

Методологія дослідження ґрунтується на комплексі історичних, теоретичних та культурологічних підходів та методів, необхідних для розкриття специфіки естрадної стилістики в жанрі концерту для баяна з оркестром на прикладі Концерту для баяна з оркестром «Зеніт» Е. Блатті, а саме: жанровий – для комплексного розуміння специфіки та побутування жанру баянного концерту у світовому музичному середовищі; стильовий та стилістичний методи, які спрямовані на виокремленні атрибутивних рис естрадно-джазового напрямку, зокрема естрадної стилістики. Особливості розвитку жанру концерту для баяна з оркестром в італійському баянно-акордеонному середовищі періоду кінця ХХ – початку ХХІ століть були розкриті за допомогою історичного підходу, зокрема історико-біографічний та історико-хронологічний методи. У процесі аналізу твору були задіяні структурно-функціональний та семантичний методи, котрі сприяли повноцінному розкриттю композиторської концепції твору.

Наукова новизна полягає в здійсненні спроби розкрити побутування естрадної стилістики в жанрі концерту для баяна з оркестром на прикладі концерту «Зеніт» Енріко Блатті.

Висновки. Результати дослідження дозволяють стверджувати, що в концерті «Зеніт» Е. Блатті прослідковуються магістральні риси естрадної стилістики, однієї із головних в жанрі концерту для баяна з оркестром у творчості сучасних композиторів, яка репрезентована в комплексі композиційних та мовно-стилістичних компонентів.

Ключові слова: музичне мистецтво, баянно-акордеонне мистецтво, баян, жанр, стиль, музична мова, композитор.

Oleksandr VASYLENKO

Postgraduate student at the Department of Theory and History of Music, Kharkiv State Academy of Culture, 4 Bursatskyi descent, Kharkiv, Ukraine, 61000

ORCID: 0000-0001-9507-7884

To cite this article: Vasylenko, O. (2024). Kонтсерт “Zenith” dlia baiana z orkestrom Enriko Blatti v konteksti providnykh tendentsii rozvytku suchasnoho baianno-akordeonnoho mystetstva [“Zenith”

concert for accordion with the orchestra by Enrico Blatti in the context of leading development trends of the modern accordion art]. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 3–10, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-1>

“ZENITH” CONCERT FOR ACCORDION WITH THE ORCHESTRA BY ENRICO BLATTI IN THE CONTEXT OF LEADING DEVELOPMENT TRENDS OF THE MODERN ACCORDION ART

In the modern musical environment accordion has become one of the main centers of artistic attention around the world. Artists from many regions and continents actively create in the field of accordion-accordion art, significantly updating and modernizing the genre-style panorama of accordion-accordion music. One of the key objects of the composer's attention in the realm of accordion art is the concert genre, which was significantly updated around the world at the turn of the 20th – beginning of the 21st centuries. Thus, the accordion concerto genre occupies an important place in the works of Italian composers, and can boast of a considerable number of compositions written in this genre form. Among the modern composers of Italy, it is worth highlighting the famous composer and conductor Enrico Blatti, and his “Zenith” Concerto for accordion and orchestra as a vivid example of the implementation of pop style into the concert genre.

The aim of the work is to highlight the compositional and linguistic and stylistic features of Enrico Blatti's “Zenith” concert in the context of the features of the development of the pop-jazz direction in the genre of accordion concerto with orchestra in the world music environment.

Methodology. The study is based on a complex of historical, theoretical and cultural approaches and methods necessary to reveal the specifics of pop stylistics in the genre of concerto for accordion with orchestra on the example of Concerto for accordion with orchestra “Zenith” by E. Blatti, namely: genre – for a comprehensive understanding of the specifics and the existence of the accordion concert genre in the world music environment; stylistic and stylistic methods, aimed at highlighting the attributive features of the pop-jazz direction, particularly pop stylistics. The peculiarities of the development of the accordion concerto genre in the Italian accordion-accordion environment of the late 20th – early 21st centuries were revealed using a historical approach, in particular historical-biographical and historical-chronological methods. In the process of analysing the work, structural-functional and semantic methods were used, which contributed to the full disclosure of the composer's concept of the work.

The scientific novelty consists in an attempt to reveal the existence of pop stylistics in the genre of concerto for accordion with orchestra using the example of Enrico Blatti's “Zenith” Concerto.

Conclusions: The results of the research allow us to state that E. Blatti's “Zenith” Concert traces the main features of pop style, one of the main features of the genre of accordion concerto with orchestra in the work of modern composers, which is represented in a complex of compositional and linguistic and stylistic components.

Key words: musical art, accordion art, accordion, genre, style, musical language, composer.

Постановка проблеми. Баянно-акордеонна музика є важливою складовою світового музичного мистецтва, значно збагачуючи та урізноманітнюючи музичну культуру, особливо в теперішній час. Так, серед чималої кількості регіональних осередків баянно-акордеонного мистецтва в період сьогодення особливої уваги заслуговує італійське баянно-акордеонне мистецтво. У творчості багатьох сучасних італійських композиторів, баян та акордеон є важливими об'єктами мистецької уваги. Працюючи в різноманітних жанрово-стильових та мовно-стилістичних формаціях композитори Італії помітно розширили та модернізували баянно-акордеонне мистецтво. Не є винятком і жанр концерту для баяна з оркестром, одного з найбільш складних та шанованих жанрових форм у зазначеній царині музиці.

Незважаючи на суттєвий вклад сучасних італійських композиторів та виконавців у розвиток баянно-акордеонного мистецтва, зокрема

в жанрі концерту для баяна з оркестром можна спостерігати відносно малу кількість наукових праць щодо даної проблематики, що є свідченням необхідності розкриття особливостей побутування зазначеного жанру. Таким чином, дана наукова розвідка є однією із перших праць, спрямованих на висвітлені специфіки тенденцій розвитку жанру концерту для баяна з оркестром у творчості сучасних італійських композиторів, зокрема в мистецькотворчій діяльності італійського композитора Енріко Блатті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У вітчизняній музикології на теперішній час існує чимала кількість наукових досліджень, присвячених різним аспектам функціонування жанру концерту, зокрема концерту для баяна з оркестром. Так, важливими проблемами осмислення специфіки жанру інструментального концерту є розгляд специфіки ансамблевості та діалогічності. Однією із ключових наукових праць, присвячених цим аспектам є докторська

дисертація І. Польської «Камерний ансамбль: теоретико-культурологічні аспекти» (Польська, 2003) та докторська дисертація О. Самойленко «Діалог як музично-культурологічний феномен: методологічні аспекти сучасного музикознавства» (Самойленко, 2003). Дані дослідження розкривають сутність питання ансамблевості та діалогічності, надається типологія діалогу та її імплементації в музичному полотні, зокрема в концертному жанрі.

Проблеми еволюції жанру інструментального концерту XVII–XVIII століть та трансформації оркестру в той період були висвітлені у докторській дисертації В. Ракочі «Інструментальний концерт XVII–XVIII століть: генеза, класифікація, оркестр» (Ракочі, 2021). У зазначеному науковому дослідженні простежуються трансформаційні процеси основних моделей інструментального концерту XVII–XVIII століть та здійснилась класифікація різновидів жанру концерту з позиції відношень між солістом (солістами) та оркестром. Особливості композиторської інтерпретації жанру інструментального концерту в творчості окремих митців було висвітлено в кандидатських дисертаціях К. Білої «Жанрово-стильова модель інструментального концерту та концепційні засади композиторської інтерпретації (на прикладі творів Л. М. Колодуба)» (Біла, 2011) та Г. Стахевич «Фортепіанний концерт у контексті стильових процесів першої третини XIX століття (на матеріалі творчості Й. Н. Гуммеля, І. Мошелеса та Ф. Риса)» (Стахевич, 2019).

Генезу, розвиток, типологічні та жанрово-стильові форми жанру концерту для баяна з оркестром у творчості вітчизняних композиторів було здійснено у кандидатських дисертаціях А. Сташевського «Баянне мистецтво України: тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне втілення жанрово-стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака» (Сташевський, 2004) та А. Нижника «Український баянний концерт: тенденції розвитку жанру» (Нижник, 2013). Особливості розвитку жанру концерту для баяна з оркестром у світовому музичному мистецтві в період сучасності були порушені в науковій розвідці О. Василенка «Тенденції розвитку жанру концерту для баяна з оркестром у світовому музичному мистецтві кінця XX – початку XXI століть» (Василенко, 2023). Перелік творів, зокрема в жанрі

концерту для баяна з оркестром у світовому музичному просторі протягом періоду 1990–2010 років був опублікований в збірці *Modern Accordion Perspectives, Volume № 2* (Jacomucci, 2014). Дана збірка висвітлює найбільш популярні концерти для баяна (акордеону) з оркестром, які були написані та виконані протягом зазначеного періоду.

Проблеми естрадно-джазового напряму у вітчизняному та світовому баянно-акордеонному мистецтві XX–початку XXI століть були розкриті у кандидатських дисертаціях М. Булди «Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої пол. XX – початку XXI століття: композиторська творчість і виконавство» (Булда, 2007) та Ю. Дяченка «Естрадно-джазовий напрям баянно-акордеонного мистецтва XX – початку XXI століття: композиторські та виконавські виміри» (Дяченко, 2017).

Життєтворчість та особливості творчого стилю митця, італійського композитора Енріко Блатті були розглянуті на офіційному веб-сайті організації «The Villa of Composers» (Blatti, 2024). Інформація щодо біографічних даних та творчого шляху італійського баяніста Семюела Теларі була проаналізована на офіційному інтернет-сайті митця (Telari, 2024).

Мета дослідження полягає у висвітленні композиторської та мовно-стилістичної специфіки Концерту «Зеніт» для баяна з оркестром у контексті репрезентації естрадно-джазового напряму жанру концерту для баяна з оркестром у світовому музичному мистецтві кінця XX – початку XXI ст.

Виклад основного матеріалу. Жанр концерту для баяна з оркестром на даний час є досить популярною жанровою формою в творчості багатьох композиторів по всьому світу (Василенко, 2023, с. 67–68), (Нижник, 2013). В італійському баянно-акордеонному середовищі зазначений жанр рівномірно представлений у вигляді Концертів для одного соліста з оркестром, так і для двох та трьох солістів¹

¹ Серед значної кількості концертів, написаних для баяна з оркестром у творчості італійських митців варто назвати твори: Бориса Порена (Boris Porena) «Auf der Suche» («У пошуках») (1995); Коррадо Рожакка (Corrado Rojак) «La cascata sommersa» («Занурений водоспад») (2000); Сальваторе Скіарріно (Salvatore Sciarrino) «Il Giornale della Necropoli» («Газета Некрополь»). (2000); Анджела Джилардіно (Angelo Gilardino) «Concerto. En Las tierras altas» («Концерт. У високогір'ї») (2001); Сальватора Скіарріно (Salvatore Sciarrino) «Storie di altre storie» («Історії інших історій») (2004); Люціо Гарая (Lucio Garau) «Concerto, Op. 44» (2004); Фабіо Нідера (Fabio Nieder) «Camminata sogno 21 martedì Agosto 1945» («Прогулянка мрії вівто-

(Jacomucci, 2014). Особливо яскраво це відображено в подвійних Концертах для гітари, баяна та оркестру, зокрема в творчості Анджело Джилардіно (Angelo Gilardino, «Concerto. En Las tierras altas». 2001 рік написання) та Пауло Уголетті (Paolo Ugoletti, «Concerto for accordion, guitar and string orchestra». 2012 рік написання). Тому, тенденції розвитку подвійних та потрійних жанрових форм, зокрема в італійській баянно-акордеонній музиці в період сучасності мають свої особливі риси та є цікавою перспективою дослідження концертного жанру в музикознавчій площині. Крім цього, подальші музикологічні дослідження в даному річчї можуть розкрити нові горизонти та грані італійського баянно-акордеонного мистецтва, а також його вплив на загальносвітове баянно-акордеонне мистецтво загалом.

Серед множинної кількості італійських композиторів, пишучих в жанрі концерту для баяна з оркестром особливої уваги заслуговує постать Енріко Блатті та його помітний вклад у розвиток італійського баянно-акордеонного мистецтва, та італійської професійної музики загалом². Творчість Енріко Блатті (Enrico Blatti) (нар. 1969) є багатогранною, пов'язаною з композиторською, диригентською та організаторською діяльністю. Він є організатором та аранжувальником ансамблю духових інструментів «Blue Chamber Orchestra», який починаючи з 1995 року гастролював по Європі та Південній Америці, виступаючи в країнах Італії, Греції, Австрії, Португалії, Угорщини, Аргентини, Чилі та ін. Він має творчі взаємозв'язки із всесвітньо відомими митцями естрадно-джазового та масового напрямів музики, такими як: Р. Гальяно, М. Нісінман, Л. Конітц, А. Стюарт, Ш. Портер, Г. Мірабассі, П. Тоноло, Ф. Бран-

чіаролі, та Д. Ріондіно. Окрім цього, Енріко Блатті активно співпрацює з колективами: Національною академією Св. Цецилії (Рим), Абрюзьким симфонічним оркестром (Італія), Хором Лятошинського (Київ) та Італійським молодіжним оркестром (Ф'єзоле, Італія) (Blatti, 2024). Пишучи в сферах камерної та оркестрової музики варто відзначити значний інтерес Е. Блатті до естрадно-джазового мистецтва. Свідченням цього є зокрема виконання його творів на багатьох міжнародних конкурсах і фестивалях: конкурс аранжувань для біг-бенду «Barga Jazz» (Італія), Міжнародний конкурс композиторів «Seghizzi» (Італія), Комінський міжнародний фестиваль-конкурс композицій для біг-бендів, (Бельгія), тощо (Blatti, 2024).

Варто зазначити, що естрадно-джазова стилістика, як невід'ємна складова контемпорального мистецтва тісно пов'язана з музикою «третього шару» та є уособленням міксту «високого» класичного та «низького» мистецтва. Сучасне баянно-акордеоне мистецтво, котре загалом виникло та набуло значного поширення в чергу у масовій та народній музиці було надзвичайно тісно пов'язано з естрадно-джазовим напрямом, є його важливим елементом (Дяченко, 2017, 63–64, 172–175). Не став винятком і жанр концерту для баяна з оркестром, в якому також знайшла своє втілення естрадно-джазова стилістика (Василенко, 2023, с. 66). Тому, естрадно-джазовий напрям став симптоматичним явищем у баянно-акордеонній музиці, зокрема в наш час. Окрім цього, численні джазові та естрадні стилістичні прийоми та композиційні техніки також стали важливими складовими у творчості багатьох композиторів по всьому світу, є однією із характерних рис постмодерного музичної культури загалом.

Особливої уваги в творчості Е. Блатті заслуговує Концерт для баяна з оркестром «Зеніт» (Concerto per Accordeon e Orchestra “Zenith”). Концерт був написаний та вперше виконаний в 2014 році. Першим солістом концерту був італійський баяніст Семюел Теларі (Samuele Telari) – виконавець чималої кількості творів, зокрема концертів для баяна з оркестром³ (Telari, 2024).

рок 21 серпня 1945 року») (2004); Рікардо Вагліні (Riccardo Vaglini) «Ciaccona del moribondo» («Чакона вмираючого») (2006); Джакомо Вітале (Giacomo Vitale) «Concerto» (2007); Дієга Конті (Diego Conti) «Le insidie di Tschai» («Підводні камені Чайя») (2008); Луїджі Морлео (Luigi Morleo) «Concerto per i popoli» («Концерт для народу») (2008); Лука Моска (Luca Mosca) «Due momenti musicali» («Два музичних моменти») (2008); Віто Палумбо (Vito Palumbo) «Concerto per fisarmonica, archi e percussioni» (2010); Алессандра Сбордині (Alessandro Sbordoni) «Sirius» (2010); Пауло Уголетті (Paolo Ugoletti) «Concerto for accordion, guitar and string orchestra» (2012); Енріко Блатті (Enrico Blatti) «Zenith» («Зеніт») (2014); Івано Біскарді (Ivano Biscardi) «Accordion Concerto» (2018) та ін.

² Основні твори Енріко Блатті: «Gorizia» («Горіція») для кларнета з оркестром (2006); «Нукуса» для біг бенду (2007); «Go-go-gosos» для біг бенду (2009); «Espresso 443», сюїта для баяна, кларнета, контрабаса, арфи, саксофона сопрано та ударних (2010); «Il Poema di Garibaldi» («Поема Гарібальді») для струнного оркестру та читача (2011); «Homeless» для фортепіано та віолончелі (2011); «Un cugino l'attende a Baltimora» для оркестрового бенду (2011); «Zenith» («Зеніт»), Концерт для баяна з оркестром (2014).

³ Семюел Теларі – відомим італійський баяніст, переможець міжнародних конкурсів, зокрема: «Accordion international prize Castelfidardo» (Італія, 2013), та «Arrasate Hiria International Accordion Competition» (Іспанія, 2018). Виконавець багатьох концертів для баяна з оркестром, таких як «Fachwerk», «Seven Words» Софії Губайдуліної; «Fairy Tales» Вацлава Трояна «Concerto Classico» Броніслава Пшибильського «Accordion Concerto» Кшиштофа Пендерського; та «In Liquid» Мартіна Лозе.

Концерт «Зеніт» складається з 3-х частин: I – Allegro Marcato (Pizzica/Піщика); II – Lento (Valzer/Вальс); III – Allegro (Taranta/Тарантела). Незважаючи на те, що композитор не дає частинам програмної назви, він зазначає темпом та характером твору приналежність кожної із частин до певного танцю, властивого для культури Італії. Так, в першій частині це популярний італійський народний танець піщика, який родом з південно-східної Італії, різновид тарантели. Назва другої частини – вальс, відомий по всьому світу парний танець, з характерною тридольністю. Третя, остання частина – тарантела, один із найвідоміших італійських народних танців південної Італії. Як і піщика, тарантела теж має енергійний характер, однак, тарантела загалом, має більш складні ритми та рухи, у порівнянні з піщикою, що зумовлено міфом про лікування від отруєння тарантула за допомогою танцю тарантели. Піщика переважно вважається розважальним танцем, який символізує радість та життєвий ентузіазм. Тому, екстраполюючи через призму жанрової специфіки піщики та тарантели, Е. Блатті прагнув надати концерту драматургічної, темпової, та стилістичної контрастності використовуючи піщика, як менш швидкий та ритмічно простіший танець I частиною концерту, на противагу тарантелі – з її швидким темпом та складними ритмами у фіналі концерту. Крім цього, композиторський задум полягав у якісно новому відтворенні широкоживаних по всьому світі, зокрема в Італії танцювальних ритмів, збагачуючи популярні танці сучасним твором в жанрі концерту для баяна з оркестром.

За своєю загальною композиційною будовою твір належить до традиційного жанрового типу Концерту (співвідношення частин: швидко – повільно – швидко). За характером ансамблевої взаємодії між партіями соліста та оркестру концерт відноситься до домінантно-сольного типу концертування. За інструментальним складом колективу виконавців у партитурі, оркестр типологічно відноситься до оркестрів камерного складу, зі значною кількістю ударних інструментів (Литаври, Глокеншпіль, Ксилофон, Тарілки, Гуіро, Маракаси, Військовий барабан, Клавес, Трикутник, Бубон, Вібраслеп, Бонги, Вітряні дзвіночки). Так, бубон є визначним інструментом в тарантелі, (як і акордеон також), оскільки досить часто використову-

ється під час виконання даного танцю у фольклорній традиції.

I частина Концерту має тричастинну побудову з розробкою в середній частині (A-B-A₁). Однією із характерних рис зазначеної частини, та концерту загалом є наявність подвійної експозиції в експозиційній частині концерту (Розділ A, 17–32 тт. – soli оркестру, Розділ A₁ 33–48 тт. – solo баяна), та в репризи концерту (Розділ A, 123–130 тт. – soli оркестру, Розділ A₁ 131–138 тт. – solo баяна). Зазначимо, що даний композиційний прийом є досить рідким явищем в сучасних баянних концертах, на відміну від інструментальних концертів попередніх періодів (зокрема концертів епохи класицизму), де даний композиційний прийом мав значне поширення (Ракочі, 2021, 317–318). Складно сказати, чи планував композитор алюзію до Симфонії № 8 («Незакінчена») Ф. Шуберта, однак, інтонаційно тема експозиційного розділу Концерту (зокрема в розділі A, тт. 17–32) має схожості із вступом до першої I частини симфонії, хоч і ритмічно значно різняться.

II частина Концерту побудована у вигляді складної тричастинної форми з тріо в середній частині (A-B-A₁). Хоч композитор і вказує приналежність II частини до жанру вальсу, проте в музичному полотні не прослідковуються характерні для «вальсовості» характерні риси, а саме: ритмічної групи баса на першу долю, та чіткого акомпанементу на 2 та 3 долю такту. Мелодія в зазначеній частині відображена у вигляді плавних, «вокалізованих» фраз, які семантично більш властиві елегії, ніж для вальсу. Також, для даної частини властиві широкі сольні епізоди в партії баяна без супроводу оркестру, зокрема в тактах 9–25 розділу A експозиції, та в тактах 121–137 розділу A₂ репризи концерту.

Фінал Концерту, його III частина побудована у формі фугети з елементами тричастинності (наявності чіткого поділу розробки на розділи B (тт. 84–101), C (тт. 102–121), та D в тактах 122–141). Експозиція фугети (тт. 1–83) побудована з теми та 4 її проведень, розпочатої спочатку в партії баяна соло без участі оркестру, з поступовим додаванням баяна, партій флейти, кларнета сі бемоль, фагота та скрипок. Тема являє собою досить складну побудову з 16 тактів. На відміну від класич-

ної побудови фуги, де відповідь до теми проходить в доміантовій тональності, в Концерті Е. Блатті відповідь, та подальші проведення теми в експозиції проходять із модуляціями до субдомінантової тональності: I проведення теми (тт. 2–17) – D dur; відповідь (тт. 18–33) – G dur; III проведення теми (тт. 34–49) – C Dur; IV проведення теми (тт. 50–67) – F Dur; V проведення теми (тт. 68–83) – F Dur. Однак, композитор не розвиває композиційні принципи побудови фугети в повній мірі, а лише обмежується поліфонічним викладом теми в експозиції (А, тт. 1–83), а також, частково в репризі (А₁, тт. 142–186), яка репрезентована в скороченому вигляді. Розробка III частини (В, тт. 84–141) складається з 3 різних за характером розділів, з характерною тональною нестабільністю, і являє собою інтермедію до проведення тем в експозиції та репризі частин Концерту. Реприза III частини Концерту (тт. 142–186) представлена у вигляді 8 тактової теми, котра відображена скорченому вигляді, в порівнянні із першою частиною теми, проведеної в експозиції. Крім цього, композитор задля скорочення репризи частини проводить тему в партіях струнних, флейти, гобоя, кларнета та баяна разом. Незважаючи на те, що III частина Концерту (як і весь твір загалом) не має каденції соліста, проте має значну кількість віртуозних вставок в партії баяна. Одними із таких прикладів варто назвати 162–169 та 178–181 такти III частини концерту, які яскраво демонструють концертність та віртуозність даної композиції.

За характером діалогічної взаємодії соліста та оркестру Концерт відноситься до типу діалоги згоди модусного типу. Демонструючи віртуозність солюючого інструменту за допомогою чималої кількості пасажів, різних за формою та технічною складністю фігурацій Концерт «Зеніт» Е. Блатті можна віднести до віртуозних типів Концертів. За формою ігрових структур соліста в Концерті твір здебільшого представлений у вигляді ігрової формули «гра-майстерність» (демонстрація технічного та віртуозного потенціалу соліста), з елементами ігрової форми «гри-жарту», де в концертному жанрі соліст окрім технічного виконання музики наповнює музичну тканину театральними та колористичними ігровими формами (Нижник, 2013, с. 8–9). Яскравим свідченням цього можна назвати проведення теми в експозиції III частині (тт. 1–83), де мелодія репре-

зентована у вигляді народних награвань, семантично відображаючи свято або розвагу. Загалом, композитор в композиції обмежується традиційними методами композиторськими письма, які репрезентовані в поліфонічному та гомофонно-гармонічному типах письма. Виконавські палітри прийомів гри соліста та оркестру теж загалом традиційні.

Тож, складність твору, його віртуозність, зумовлена в основному в різноманітних фактурних нашаруваннях (зокрема гомофону-гармонічному, поліфонічному та фігураційному видах фактури), а також акордовою та дрібною технікою. Темброве розмаїття на баяні в Концерті здійснюється загалом за допомогою реєстрової системи, посилюючи та збагачуючи мелодичне проведення в баяна, як чільної партії в оркестрі.

Таким чином, Концерт «Зеніт» Енріко Блатті для баяна з оркестром дотримується магістральних концепцій естрадно-джазового напрямку, зокрема естрадної стилістики яка відображена у комплексі композиційних та стилістично-мовленнєвих елементів:

- звернення до естрадних, популярних жанрів (вальс, тарантела, піщика, тощо);
- «театралізація» розвитку дії в концерті;
- високий рівень віртуозності, «демонстративного» солювання в концерті;
- проста, «нав'язлива» мелодика, твору;
- наявність яскравої, акцентної ритмічної основи твору;
- гучна, експресивна динаміка партії соліста та оркестру;
- елементи імпровізаційності (зокрема у каденціях, або в наявності віртуозних вставок у партії соліста, оркестру).

Висновки. Отже, жанр концерту для баяна з оркестром у творчості італійських композиторів посідає помітне місце. Значно оновлюючи та модернізуючи концертний жанр новітніми композиціями в численних стилєвих та мовно-стилістичних формаціях баянно-акордеонне мистецтво Італії становить важливий пласт баянно-акордеонової музики. Так, творчість італійського композитора Енріко Блатті, одного з яскравих представників естрадно-джазового напрямку значно впливає на розвиток жанру концерту для баяна з оркестром, та італійської баянно-акордеонної музики загалом.

Концерт для баяна з оркестром Е. Блатті займає важливу нішу, суттєво збагачуючи кон-

цертний жанр композицією в естрадно-джазовому напрямі, зокрема в естрадній стилістиці. Звертаючись до традицій написання інструментальних концертів попередніх поколінь, митець створює твір в якому простежується дифузія до класичних композиційних традицій та естрадної стилістики. Концерт «Зеніт» з одного боку

демонструє актуальність естрадно-джазового напрямку, зокрема естрадної стилістики, як однієї із провідних у жанрі концерту для баяна з оркестром, зокрема, в період сучасності, а з іншого – є свідченням академічності баяна, його невід’ємної складової світового, музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біла К. С. Жанрово-стильова модель інструментального концерту та концепційні засади композиторської інтерпретації (на прикладі творів Л. М. Колодуба) : автореф. ... канд. мистецтвознавства. Київ, 2011. 16 с.
2. Булда М. В. Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої пол. ХХ – початку ХХІ століття: композиторська творчість і виконавство : автореф. дис. ... канд. мистецтва. Харків, 2007. 21 с.
3. Василенко О. Тенденції розвитку жанру концерту для баяна з оркестром у світовому музичному мистецтві кінця ХХ – початку ХХІ століть. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. № 65. Том 1. С. 62–69.
4. Дяченко Ю. С. Естрадно-джазовий напрям баянно-акордеонного мистецтва ХХ – початку ХХІ століття: композиторські та виконавські виміри : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Харків, 2017. 208 с.
5. Нижник А. О. Український баянний концерт: тенденції розвитку жанру : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Львів, 2013. 18 с.
6. Польська І. І. Камерний ансамбль: теоретико-культурологічні аспекти : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2003. 35 с.
7. Ракочі В. О. Інструментальний концерт XVII–XVIII століть: генеза, класифікація, оркестр : дис. ... докт. мистецтвознавства : 17.00.03. Одеса, 2021. 625 с.
8. Самойленко О. І. Діалог як музично-культурологічний феномен: методологічні аспекти сучасного музикознавства : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства. Київ, 2003. 36 с.
9. Стахевич, Г. О. Фортепіанний концерт у контексті стильових процесів першої третини ХІХ ст. (на матеріалі творчості Й. Н. Гуммеля, І. Мошелеса та Ф. Риса). : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Суми, 2019. 20 с.
10. Сташевський А. Я. Баянне мистецтво України: тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне втілення жанрово-стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2004. 237 с.
11. Blatti E. Biography URL: <https://www.villacomposers.org/composers/blatti-enrico-1969-roma.php> (дата звернення: 11.05.2024).
12. Modern accordion perspectives: critical selection of accordion works composed between 1990 and 2010 / Ed. by Claudio Jacomucci. 2014. Vol. № 2. 70 p.
13. Telari S. Biography URL: <https://www.samueletelari.it/biography/> (дата звернення: 11.05.2024).

REFERENCES:

1. Bila K. S. (2011). *Zhanrovo-stylova model instrumentalnoho kontsertu ta kontseptsiini zasady kompozytorskoi interpretatsii (na prykladi tvoriv L. M. Koloduba)* [The genre-style model of an instrumental concert and the conceptual foundations of a composer's interpretation (on the example of the works of L. M. Kolodub)]. [Extended abstract of candidate's thesis]. Kyiv. 16 p. [in Ukrainian].
2. Blatti E. (2024, May 11). Biography and compositions. Retrieved from <https://www.villacomposers.org/composers/blatti-enrico-1969-roma.php>.
3. Bulda M. V. (2007). *Estradno-dzhazova muzyka v akordeonno-baiannomu mystetstvi Ukrainy druhoi pol. XX – pochatku XXI stolittia: kompozytorska tvorchist i vykonavstvo* [Pop and jazz music in the accordion and fairy tale art of Ukraine of the second half. 20th – early 21st century: composer's creativity and performance]. [Extended abstract of candidate's thesis]. Kharkiv. 21 p. [in Ukrainian].
4. Diachenko Y. S. (2017). *Estradno-dzhazovi napriam baianno-akordeonnoho mystetstva XX – pochatku XXI stolittia: kompozytorski ta vykonavski vymiry*. [The pop-jazz direction of accordion-accordion art of the 20th – early 21st centuries: compositional and performing dimensions]. [Candidate's thesis]. 17.00.03. Kharkiv. P. 208 [in Ukrainian].
5. Jacomucci C. (Ed.). (2014). *Modern accordion perspectives: critical selection of accordion works composed between 1990 and 2010*. Vol. № 2. 70 p. [In English].

6. Nyzhnyk A. O. (2013). *Ukrainskyi baiannyi kontsert: tendentsii rozvytku zhanru*. [Ukrainian accordion concert: trends in the development of the genre]. [Extended abstract of candidate's thesis, Lviv National Music Academy named after M. V. Lysenko]. Lviv. 18 p. [In Ukrainian].
7. Polska I. I. (2003). *Kamernyi ansambl: teoretyko-kulturolohichni aspekty* [Chamber ensemble: theoretical and cultural aspects]. [Extended abstract of doctor's thesis]. 17.00.03. Kyiv. 35 p. [in Ukrainian].
8. Rakochi V. O. (2021). *Instrumentalni kontsert XVII–XVIII stolit: geneza, klasyfikatsiia, orkestr* [Instrumental concert of the XVII-XVIII centuries: genesis, classification, orchestra]. [Doctor's thesis]. 17.00.03. Odesa. P. 625. [in Ukrainian].
9. Samoilenko O. I. (2003). *Dialoh yak muzychno-kulturolohichni fenomen: metodolohichni aspekty suchasnoho muzykoznavstva* [Dialogue as a musical and cultural phenomenon: methodological aspects of modern musicology]. [Extended abstract of doctor's thesis]. Kyiv. 36 p. [in Ukrainian].
10. Stakhevych H. O. (2019). *Fortepiannyi kontsert u konteksti stylovykh protsesiv pershoi tretyny XIX st. (na materialii tvorchoosti Y. N. Hummelia, I. Moshelesa ta F. Rysa)*. [Piano concerto in the context of stylistic processes of the first third of the XIX century. (based on the works of J. N. Hummel, I. Moscheles and F. Rys)]. [Extended abstract of candidate's thesis]. 17.00.03. Sumy. 20 p. [in Ukrainian].
11. Stashevskiy A. Ya. (2004). *Baianne mystetstvo Ukrainy: tendentsii rozvytku oryhinalnoi muzyky ta individualne vtilennia zhanrovo-stylovoho aspektu u tvorchoosti Volodymyra Runchaka*. [Accordion art of Ukraine: trends in the development of original music and individual embodiment of the genre-stylistic aspect in the work of Volodymyr Runchak]. [Candidate's thesis, P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. Kyiv. 237 p. [In Ukrainian].
12. Telari S. (2024, May 11). Biography. Retrieved from <https://www.samueletelari.it/biography/>
13. Vasylenko O. S. (2023). *Tendentsii rozvytku zhanru kontsertu dlia baiana z orkestrom u svitovomu muzychnomu mystetstvi kintsia XX – pochatku XXI stolit*. [Development tendencies of the concert genre for accordion with orchestra in world musical art the end of the 20th – beginning of the 21st century]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk : mizhvuzivskiy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. [Current issues of humanitarian sciences : interuniversity collection scientific works of young scientists of the Drohobyt'sk State Pedagogical university named after Ivan Franko University]. №. 65. Volume 1, P. 62–69. [In Ukrainian].